

Singapur

Przewodnik po rynku

Przewodnik po rynku Singapuru

Warszawa, 2017

© PAIH S.A.

Niniejszy poradnik ma charakter informacyjny. Został opracowany na podstawie informacji uznanych za wiarygodne i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej. Podana wartość wskazanych usług w ramach prowadzenia działalności Singapurze jest wg. stanu na grudzień 2017 r. i ma charakter informacyjny.

Niniejszy materiał nie stanowi oferty w rozumieniu art.66 Kodeksu Cywilnego.

ISBN 978-83-950329-0-5

Skład i łamanie:

Grafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska

Spis treści

1. Otoczenie prawne, ustrój polityczny.....	3
2. Podstawowe dane i informacje ekonomiczne.....	4
3. Sektory strategiczne.....	11
4. Formy prowadzenia działalności gospodarczej.....	14
5. Wynajem powierzchni biurowej i komercyjnej.....	16
6. Podatki i daniny publiczne.....	17
7. Regulacje dotyczące inwestycji, fuzji i przejęć przez podmioty zagraniczne.....	22
8. Podstawowe regulacje dotyczące importu.....	26
9. Prawo pracy.....	27
10. Rozwiązywanie sporów, arbitraż.....	29
11. Bariery w dostępie do rynku.....	30
12. Instrumenty finansowe dla polskich firm.....	33
13. Wymiana gospodarcza pomiędzy Polską a Singapurem.....	35
Źródła.....	39

1. Otoczenie prawne, ustrój polityczny.

Singapur to demokracja parlamentarna z jednoizbowym parlamentem, republika należąca do Brytyjskiej Wspólnoty Narodów. Od czasów uzyskania niepodległości 9 sierpnia 1965 roku dominującą partią jest Peoples' Action Party (Partia Akcji Ludowej), oparta na socjalistycznej demokracji (inaczej mówiąc Singapur to kraj autorytarny). Władza jest ściśle zcentralizowana, hierarchiczna. Formalną głową Państwa jest Prezydent, wybierany w wyborach powszechnych na okres lat 6. Prezydent wraz z Parlamentem sprawuje władzę ustawodawczą. Władzę wykonawczą sprawuje rząd na czele z Premierem. Pierwszym Premierem kraju został Lee Kuan Yew (nazywany Ojcem Narodu Singapurskiego) rządzący w latach 1959–1990. Od 2004 roku urząd Premiera sprawuje Lee Hsien Loong, najstarszy syn Lee Kuan Yew. Jesienią 2017 roku nowo wybranym Prezydentem została Halimah Yacob, pierwsza kobieta w historii Singapuru wybrana na to stanowisko.

Z ciekawostek prawno-politycznych należy dodać, że udział w każdych wyborach jest obowiązkowy dla obywateli Singapuru (pod karą pieniężną) a bierne prawo wyborcze wymaga od kandydatów na posłów depozytu w wysokości 6,5 tysiąca dolarów, przepadającego, jeśli dana osoba nie uzyska poparcia większego niż 12,5%.

Singapur jest znany z surowego prawa, jeden z nielicznych już krajów na świecie, gdzie wykonywana jest kara śmierci. Katalog przestępstw jest tutaj wąski, z nietypowych czynów zabronionych karanych karą śmierci należy wymienić zamach na życie Prezydenta Republiki Singapuru, dążenie do wojny czy korupcję na szczeblu wysokich urzędników państwowych. W Singapurze stosowana jest również kara cielesna- kara chłosty (tzw. canning). Karze chłosty podlegają tylko mężczyźni, którzy nie przekroczyli 60-tego roku życia. W Singapurze istnieją liczne zakazy karane wysokimi mandatami pieniężnymi jak palenie papierosów w miejscach publicznych, rozmowa przez telefon komórkowy podczas jazdy samochodem, czy kontrowersyjny z punktu widzenia strefy wolnego handlu – zakaz importu gumy do żucia. (podstawa prawna 'Singaporean Regulations of Imports and Exports Act 1 December 1995'). Nie bez powodu Singapur jest nazywany 'Fine City' (Miastem Zakazów).

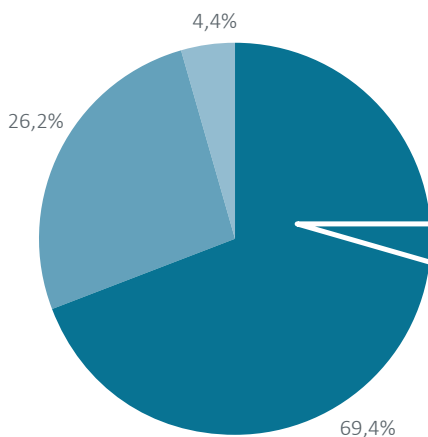
Singapurczycy są zwolennikami surowego prawa. Wśród społeczeństwa powszechnie akceptowana jest kara śmierci. Prawo singapurskie zezwala na wykonywanie wszystkich kar (w tym i kary śmierci) również na cudzoziemcach.

2. Podstawowe dane i informacje ekonomiczne.

Wprowadzenie

Singapur, zaraz po Japonii, jest najlepiej rozwiniętym i najbogatszym krajem Azji. Nie bez powodu nazywany jest 'Azjatyckim Tygrysem'. Obecnie, to niewielkie Państwo- Miasto (w długości łączące maratoński dystans 42 km) jest czwartym największym centrum finansowym na świecie (po Londynie, Nowym Jorku i Tokio). Jest krajem, który bardzo szybko osiągnął znaczny wzrost gospodarczy (dzięki między innymi surowym rządcom Lee Kuan Yew). Gospodarka kraju oparta głównie jest na handlu, usługach biznesowych oraz finansowych, przemyśle elektronicznym oraz telekomunikacyjnym, na turystyce oraz na przemyśle stoczniowym i transporcie (Singapur to największy pod względem przeładunku port na świecie). Wszystkie surowce są importowane. Warto nadmienić, że Singapur cały czas importował około 50% wody pitnej, głównie z sąsiedniej Malezji. Obecnie, po pozyskaniu przez Singapur nowoczesnych technologii, to Malezja zaczęła już import wody od Singapuru. Rząd planuje do roku 2060 całkowicie uniezależnić Singapur od dostaw wody z zewnątrz. Główne towary eksportowe to wyroby przemysłu elektronicznego, urządzenia mechaniczne i elektryczne, paliwa mineralne, produkty chemiczne i tworzywa sztuczne oraz lekarstwa.

Pod względem PKB Singapur jest w światowej czołówce. Inflacja wynosi 1%, zaś bez pracy jest 2,1% mieszkańców Singapuru. W kraju nie istnieje płaca minimalna, nie ma wieku emerytalnego oraz płacy emerytalnej.

■ Sektor usług ■ Przemysł wytwórczy ■ Własność nieruchomości

Źródło: Dane Ministerstwa Przemysłu i Handlu: www.mti.gov.sg oraz Ambasady RP w Singapurze (2017)

Dane za rok 2016 przedstawiają się następująco:

PKB w cenach bieżących:	S\$ 410.3 bil (US\$ 297 bil)
Wzrost PKB:	2% (prognoza na 2017r: 1% – 3%)
PKB per capita:	S\$ 73167 (US\$ 52962)
Zatrudnienie:	3,570,000
Stopa bezrobocia:	2.1%
Wymiana handlowa ogółem, ceny bieżące:	S\$ 870 mld (US\$ 630 mld), w tym:
Wartość eksportu:	S\$ 467 mld (US\$ 338)
Wartość importu:	S\$ 403 mld (US\$ 292)
Kurs walutowy:	S\$ 1, 38 za US\$ 1 (średnia roczna)

Źródło: *MTI's Economic Survey of Singapore, Department of Statistics Singapore, Ministry of Manpower Singapore (luty 2017)*

Singapur jest dzisiaj globalnym hub-em, często wybierany jako odział azjatyckich firm amerykańskich i europejskich. Sektor hub-owy przedstawia się tutaj następująco:

- hub lotniczy: 25% udział w rynku usług MRO w regionie Azji i Pacyfiku
- hub logistyczny: najbardziej ruchliwy hub przeładunkowy na świecie
- hub inżynierii morskiej: 55% udział w światowym rynku wiertnic podnośnych pod względem wartości
- hub biomedyczny: spośród 10 leków, aż 6 pochodzi z Singapuru
- hub petrochemiczny: 5-ty największy hub w handlu i rafinerii ropy na świecie o mocach rafinerii: 1.38 mln baryłek
- hub elektroniczny: 40% udział w światowej produkcji nośników napędów twardych dysków
- hub kontaktowy: Singapur inwestuje w sprowadzanie specjalistów z branży z całego świata, a jednostkom wybitnie zapisującym się w rozwój Singapuru nadawane jest obywatelstwo singapurskie.

W roku 2016 (według kalendarzem lunarne – 'Roku Małpy', który adekwatnie do wierzchołków chińskich miał przynieść bogactwo dla Singapuru) tempo wzrostu gospodarczego kraju wyniosło 2,0% i było niemal takie same jak w roku poprzedzającym (+1,9%). Dla krajów Azji Południowo-

-Wschodniej na najbliższe lata prognozy gospodarcze przewidują spadek tempa wzrostu gospodarczego o czym mówi się głośno w Singapurze i w związku z tym organizowane są seminaria, fora, konferencje gospodarcze dla firm i prywatnych przedsiębiorców. Singapur nie boi się mówić głośno o swoich niepowodzeniach ekonomicznych, szuka przyczyn problemu i rozważa najlepsze opcje rozwiązania kryzysu. Za główne przyczyny kryzysu uważa się spowolnienie chińskiej gospodarki, Brexit, niskie ceny ropy naftowej, zaostrzenie przepisów imigracyjnych i idące za tym mniejsze zainteresowanie rynkiem zatrudnienia przez obcokrajowców w Singapurze, spadek wartości waluty USA oraz niestabilna sytuacja polityczna na Bliskim Wschodzie. Jak łatwo można odczytać z powyższych czynników, gospodarka Singapuru w dużej mierze jest uzależniona od ogólnej sytuacji gospodarczej i politycznej na świecie.

Wzrost % PKB oraz poszczególnych sektorów gospodarki w Singapurze w 2016 r.

Sektor	Zmiana w 2016 r. [%]
Produkcja przemysłowa	3,6
Sektor innych usług	3,1
Technologie IT oraz telekomunikacyjne	2,3
Transport i magazynowanie	2,3
PKB w 2016 r.	2,0
Hotelarstwo i gastronomia	1,7
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	0,7
Handel hurtowy i detaliczny	0,6
Budownictwo	0,2
Usługi biznesowe	-0,9

Źródło: Dane Ministerstwa Przemysłu i Handlu: www.mti.gov.sg oraz Ambasady RP w Singapurze (2017)

Waluta

W Mieście Lwa (*Singa – lew, pura – miasto*) jednostką walutową jest dolar singapurski, którego kurs jest stabilny. Dolar singapurski oznaczany jest kodem SGD lub symbolem dolara \$, który często poprzedzany jest literą S (S\$), dla oczywistego odróżnienia od dolara amerykańskiego. Prawnym środkiem płatniczym są również dolary brunejskie. Waluta brunejska akceptowana jest w Singapurze (a singapurska w Brunei) bez żadnych dodatkowych opłat po kursie wymiany 1 do 1. Często zdarza się, że turyści chcą płacić za towary i usługi w dolarach amerykańskich bądź w euro i zawsze spotykają się z odmową przyjęcia tychże walut. Kurs singapurskiego dolara ustalany jest w odniesieniu do koszyka walut, gdzie poszczególnym walutom przypisano wagi wynikające z wartości wymiany handlowej z poszczególnymi krajami. Kompozycja koszyka jest cyklicznie modyfikowana, tak by odzwierciedlała poziom kontaktów handlowych Singapuru z zagranicą. Waluta jest oczywiście centralnie sterowana, Bank Centralny interweniuje na rynku wa-

lutowym, aby zapobiec zbyt dużym wahaniom. Kurs walutowy utrzymywany jest w widełkach, których wartość nie jest podawana do publicznej wiadomości. Informacje dotyczące obecnego kursu singapurskiej waluty jak i kursów historycznych dostępne są na stronie singapurskiego banku centralnego Monetary Authority of Singapore (MAS).

Z ciekawostek walutowych należy wspomnieć, że w Singapurze (według wierzeń chińskich) nowo wydrukowane banknoty przynoszą szczęście, szczególnie podczas Chińskiego Nowego Roku. Takie banknoty (najlepiej parowane w wartości zawierające cyfrę osiem- '8') przekazują się w czerwonej kopercie dzieciom oraz osobom niezamężnym jako podarunek noworoczny.

System Finansowy i Banki

Singapur, to była kolonia brytyjska należąca do terytoriów The Strait Settlements (obok Malakki, Penang i Dingding) z własną w ówczesnych czasach istniejącą w obiegu walutą (The Strait Settlements Dollar). Kraj odziedziczył po okresie kolonizacji brytyjskiej stabilne instytucje polityczne i system prawny (oparty na common law), co przyciąga europejskie i amerykańskie instytucje finansowe. Silne strony Singapuru to rozwinięty system bankowy, posiadanie statusu centrum wymiany międzynarodowej, posiadanie jednego z największych, ale i najbardziej efektywnych lotnisk świata oraz szeroko rozumiana stabilizacja ekonomiczna. Konkurencją dla Singapuru jest Hongkong, który także zabiega o kapitał inwestycyjny spoza regionu, ale i Shanghai, który stał się stabilnym centrum finansowym Chin. Singapur jest skupiony na pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy i przekazywaniu ich regionalnym użytkownikom (ilość start-upów w Singapurze jest największa pod względem szybkości ich wzrostu w całym regionie Azji Południowo-Wschodniej). Do czynników tworzących w Singapurze sprzyjający klimat inwestycyjny dla zagranicznych instytucji finansowych należą: silny hub kontaktowy, mała ilość limitów transakcyjnych, deregulacje w transakcjach wymiany zagranicznej i transferu kapitałowego, niskie podatki korporacyjne, godna zaufania administracja rządowa i system nadzoru nad instytucjami finansowymi, brak biurokracji oraz polityczna stabilność.

Międzynarodowe Centrum Finansowe Singapuru tworzy gęsta sieć instytucji, która pozwala na efektywne przeprowadzanie transakcji finansowych. Największym centrum finansowym to Marina Bay Financial Centre, które mając niespełna 10 lat wspięła się na wyżyny finansowe świata. Jego symbolem jest zjawiskowy Hotel Marina Bay Sands, który ma reprezentować nautyczne korzenie miasta a jednocześnie przypomina, że Singapur pod względem wielkości to drugi największy port na świecie (po Rotterdamie).

Koncentracja usług finansowych i instytucji jest napędzana przez wiele czynników m.in. takich jak: otwarcie rynków, położenie geograficzne, sprzyjający system podatkowy, specjaliści ściągani z wszystkich stron świata, rozwinięta infrastruktura, duży zasób wykwalifikowanej siły roboczej (głównie z Indii, Bangladeszu i Filipin), która może być szybko wchłonięta przez rynek finansowy w fazie jego cyklicznej ekspansji. Jak na terytorium o niepozornych zasobach własnych Singapur wykazał się ogromną zdolnością rozwoju. W oczach Singapurczyków do potęgi ich kraju przyczyniły się dwie osobistości: Sir Stamford Raffles, Brytyjczyk, który na początkach XIX wieku

zobaczył potencjał Singapuru (wtedy jeszcze wioski rybackiej) jako przyszłego globalnego portu przeładunkowego oraz wspomniany wcześniej Lee Kuan Yew, który silną ręką wprowadził surowe zakazy i nakazy (jak na przykład obowiązkowa dwujęzyczność Singapurczyków) korzystnie wpływające na progres tego kraju.

W Singapurze znajdują się filie wszystkich największych banków na świecie. Lokalne banki singapurskie również znalazły swoje miejsce na arenie globalnej (świat liczy się z polityką bankową Singapuru). Do największych banków należą: DBS, POSB, UOB, OCBC, Standard Chartered, Citibank oraz HSBC. Warto tu nadmienić, że specjaliści z zakresu wiedzy bankowo-konsultingowej sprowadzani są między innymi z Europy Wschodniej (w tym Polski). Banki realizują czeki podróżne i skupują walutę.

Dolary singapurskie można wymienić na lotnisku, jak i w prywatnych kantorach na terenie Singapuru. W obiegu są zarówno banknoty, jak i monety (1 dolar singapurski SGD = 100 centów). Banknoty mają następujące nominały: 1, 2, 5, 10, 50, 100, i co ciekawe 1000 SGD (rzadko spotykane w obiegu). Monety: 1, 5, 10, 20 i 50 centów oraz 1 SGD. Każda jednodolarówka ma wbitą ośmiokąt ze względu na wierzenia chińskie, które wymagają, aby każdy Singapurczyk miał przy sobie szczęśliwą cyfrę '8' (osiem), po to aby nie obudzić śpiących pod podziemiami Singapuru smoków. W obiegu są stare i nowe monety. W Singapurze nie można kupić waluty polskiej, natomiast w Polsce dolar singapurski można zakupić w Narodowym Banku Polskim (tylko w Warszawie) po uprzedniej indywidualnej konsultacji i zamówieniu w strukturach finansowych banku.

Stowarzyszenia o charakterze ekonomicznym

Podstawą potęgi Singapuru jest jego prężność i niezawodność ekonomiczna. Kraj ten jednak liczy się z faktem, że nie jest sam w stanie utrzymać silnej pozycji gospodarczej. Potrzebna jest tu unia z krajami sąsiedzkimi i nie tylko. Singapur jest pionierem wspólnego zaangażowania w gospodarkę światową krajów Azji Południowo-Wschodniej, jest jednym z założycieli Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej- ASEAN (Association of South-East Asian Nations) założonego w 1967 roku w Tajlandii. W skład ASEAN, wchodzi 10 państw rejonu Azji Południowo-Wschodniej, i oprócz Singapuru skład stowarzyszenia przedstawia się następująco: Brunei, Kambodża, Indonezja, Laos, Malezja, Mjanma, Filipiny, Tajlandia oraz Wietnam.

Do koronnych celów stowarzyszenia należą:

- Promowanie regionalnego pokoju i stabilizacji poprzez trwałe respektowanie sprawiedliwości i reguł prawa w stosunkach między krajami w regionie.
- Promowanie wzajemnej współpracy w kwestiach ekonomicznych, społecznych, kulturalnych, technicznych, naukowych, oraz administracyjnych.
- Przyspieszanie wzrostu ekonomicznego, rozwoju socjalnego i kulturalnego w regionie: ASEAN ma budować pokojową i dobrze współpracującą wspólnotę narodów Azji Południowo-Wschodniej.

Powyższa lista zadań nie jest oczywiście zamknięta a i dużo ma się zmienić w roku następnym (Chińskim Roku Psa). W 2018 roku Singapur będzie krajem przewodniczącym ASEAN-u z hasłem przewodnim 'połączenia społeczeństwa i gospodarki Azji w Network Inteligentnych Miast ASEAN-u'. Obecny Minister Spraw Zagranicznych Singapuru, Dr Vivian Balakrishnan, i jednocześnie gorący zwolennik stowarzyszenia, w grudniu 2017 na 'ASEAN Summit Manila', naciskał na usprawnienie cyber bezpieczeństwa w digitalnych transakcjach, które podpierają strukturę finansową krajów ASEAN-u. Poza tym, Minister zapowiedział utworzenie Kompleksowego Regionalnego Partnerstwa Gospodarczego - Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP), paktu zrzeszającego wszystkie 10 państw członkowskich ASEAN-u oraz 6 krajów ze strefą wolnego handlu: Chiny, Indie, Australia, Nowa Zelandia, Południowa Korea i Japonia.

Pośród dalszych możliwych kroków integracyjnych ASEAN-u, część analityków rynku azjatyckiego dostrzega możliwość utworzenia unii celnej. Dla samego Singapuru jednak udział w takim projekcie byłby całkowicie nieoptyczny – oznaczałby rezygnację z zerowych stawek celnych stosowanych przez ten kraj, co znacząco zmniejszyłoby rolę kraju jako ośrodka handlowego regionu. Singapur jest bacznym obserwatorem unii celnej istniejącej w ramach Wspólnoty Europejskiej stąd również jego sceptyczne podejście do tego tematu. Wizerunek taki podtrzymuje singapurski znawca rynku europejskiego, prawnik, intelektualista, dyplomata (były Ambasador przy Wspólnocie Narodów Zjednoczonych) oraz wykładowca profesor Tommy Koh.

Poza tym Singapur należy do AEC (ASEAN Economic Community). Wspólnota gospodarcza krajów ASEAN została oficjalnie utworzona w 2015 roku i ta młoda jednostka stawia sobie za cel:

- integrację krajów ASEAN ze światową gospodarką.
- wprowadzenie swobodnego przepływu towarów, usług, kapitału i wykwalifikowanej siły roboczej i stworzenie tym samym jednolitego rynku ASEAN.
- zwiększenie konkurencyjności regionu.
- promowanie rozwoju gospodarczego.

Na dzień dzisiejszy można mówić jedynie o częściowym wprowadzeniu wyżej wymienionych założeń, przede wszystkim w postaci zniesienia lub znaczącego obniżenia stawek celnych w obrębie stowarzyszenia (w ramach podpisanego w 2010 roku porozumienia ATIGA – ASEAN Trade in Goods Agreement) oraz wdrożenia wzajemnej uznawalności certyfikatów w raptem kilku grupach zawodowych. Pozostałe założenia ze względu na krótkie ramy czasowe pozostają celem w rokowaniach długoterminowych. Według prognoz wdrożenie wszystkich założeń AEC miałyby skutkować dodatkowym wzrostem singapurskiego PKB o 9,5% do 2030 roku.

Idąc dalej, oczekiwane jest w perspektywie krótkoterminowej przeniesienie części pracochłonnej produkcji z Singapuru do innych krajów najbliższego regionu, o stosunkowo niższych kosztach produkcji (firmy tekstylne do Wietnamu, Tajlandii lub Chin a elektroniczne do sąsiedniej Malesji). Merytorycznym problemem dla singapurskich businessów są progi pozataryfowe

(NTBs). Reprezentanci firm eksportujących produkty spożywcze wskazują na zwyczajnie lepsze warunki eksportu towarów na rynki zewnętrzne (na przykład do Republiki Korei) niż w obrębie ASEAN, gdzie uzyskanie koniecznych pozwoleń i licencji może nawet trwać ponad rok. Wymiany w finansowych sektorach (usługi bankowe i finansowe oraz inwestycje) pozostają w nieznacznym stopniu sprecyzowane prawnie poprzez AEC.

Obecnie priorytetowym wyzwaniem ACE jest osiągnięcie innego celu, a mianowicie swobodniejszego przepływu wykwalifikowanej siły roboczej. Problem nielegalnych imigrantów w Singapurze mimo surowego prawa imigracyjnego i jego egzekwowanych kar jest wciąż obecny. Swobodniejszy przepływ pracowników w ramach ACE obejmuje na razie jedynie 8 kategorii pracowników: pielęgniarki, lekarzy, architektów, inżynierów, księgowych, dentystów, ankieterów i agentów turystycznych, i dotyczy jedynie uznawania dyplomów i kompetencji pracowników tychże branż. Nie oznacza to, iż nie są oni zwolnieni z obowiązku wizowego, uzyskania pozwolenia na pracę, uzyskania licencji/nostyfikacji czy zdania egzaminu ze znajomości języka. Warto tu nadmienić, że ze względu na koneksje historyczne łatwiej w Singapurze jest się odnaleźć w zawodzie Brytyjczykom (na przykład dyplomy ukończenia studiów prawniczych są uznawane automatycznie).

3. Sektory strategiczne.

W Singapurze na topie obecnie są sektory gospodarcze jak petrochemia, inżynieria precyzyjna, inżynieria transportowa, czyste technologie (*cleantech*), elektronika, bezpieczeństwo w sieci, inteligentne technologie dla infrastruktury miejskiej i przemysłu, logistyka czy usługi biznesowe. Kluczowe dla polskiego przedsiębiorcy będą natomiast poniższe informacje sektorowe.

Przemysł morski i nautyczny

Singapur żyje z faktu, że jest kluczowym na świecie portem przeładunkowym. Niegdyś usadowiony w Boat Quay, dawnym centrum Singapuru, teraz port przeładunkowy jest przesuwany wzdłuż wyspy Sentosa (jednej z 62 wysp należących do Singapuru) i będzie jeszcze większy oraz wyposażony w jeszcze lepsze technologie przeładunkowe. W związku z tym faktem, kraj poszukuje rozwiązań i specjalistów nautycznych. Jednych i drugich nie brakuje w Polsce. W Singapurze jest obecnie na stałe oraz czasowo zatrudnionych wielu polskich profesjonalistów z branży morskiej (inżynierów, kapitanów statku, nautycznych architektów, inspektorów przyczyn katastrof statków i okrętów).

Przemysł lotniczy

Singapur inwestuje w siebie. Ta mała wyspa ma aż dziewięć lotnisk, z czego nadmienić trzeba Singapore Changi Airport (największe lotnisko cywilne i cargo) oraz Paya Lebar (baza lotnictwa wojskowego). Lotnisko Changi obsługuje ponad 100 linii lotniczych z 90 krajów. Tygodniowo obsługiwane jest około 7 tysięcy połączeń lotniczych, średnio co 90 sekund startuje i ląduje tutaj samolot. W roku 2016 lotnisko obsłużyło 58,698,039 pasażerów (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 5,9%). Changi (łącznie 4 terminale międzynarodowe) jest obecnie szóstym najbardziej obleganym lotniskiem świata a drugim z kolei w Azji. Poza tym, corocznie wygrywając nagrody na arenie światowej jest linia Singaporean Airlines. Druga największa na świecie linia lotnicza pod względem wielkości kapitału- US\$14 miliardów. Nie dziwi więc nikogo, że Singapur inwestuje w przemysł lotniczy pod każdym względem nie tylko technologicznym. W kraju zatrudniani są specjaliści od prawa lotniczego (to tutaj badana jest przyczyna katastrofy Malaysian Airlines z 2014), szkoleni inżynierowie i obsługa lotnicza oraz prowadzone szerokie badania na temat usprawnienia ruchu pasażerów na lotnisku. W liniach singapurskich zatrudniani są polscy piloci.

Technologia Fintech

Azja jest hub-em fintechowym. Corocznie na singapurskim EXPO odbywają się targi Singapore Fintech Festival. Największe tego rodzaju targi na świecie. Ze względu na rozbudowaną sieć bankową w Singapurze jest to właściwe miejsce na taki przemysł. W roku 2017, podczas targów

wystawiło się sześć firm polskich o fintechowym podłożu. Firmy promowały swoje osiągnięcia w Europie i na Bliskim Wschodzie i teraz inicjują wejście na rynek azjatycki. Warto tu nadmienić, że jedna z firm polskich założonych w Singapurze została na ostatnich tragach wymieniona w 50-tce najlepiej zapowiadających się firm fintechowych na świecie.

Hotelarstwo, gastronomia, turystyka

Singapur jest hub-em turystycznym. Miejscem, gdzie turyści zatrzymują się na 2-3 dni przed dalszą podróżą na Bali, do Australii, Wietnamu czy Chin. Kraj odwiedzany jest corocznie przez wielu cudzoziemców, w roku 2016 'Little Red Dot' (jak często określa się Singapur) odwiedziło 16,4 mln turystów co oznacza coroczny wzrost o aż 7,7%. Turyści w Singapurze odwiedzają China Town, Little India, Arab Street, Singapurskie Ogrody Botaniczne, Gardens by the Bay, Boat Quay, Clarke Quay i wiele innych miejsc turystycznych. Co ciekawe, w Singapurze można zrobić krok w przyszłość i odwiedzić Sentosę z nowoczesnym akwariem (przy tej okazji warto nadmienić, że Singapur jest dużym producentem ryb akwariowych) i Universe Studio, ale i cofnąć się do lat 50-tych XX wieku i przepłynąć starym kutrem rybackim (wyprawa kosztuje całe 3 SGD) na wyspę Pulau Ubin, gdzie Singapur jest nieruszony od czasów niepodległości.

Ogromną popularnością cieszą się tzw. 'food courts' i 'hawkers centers' - zgrupowane w jednym miejscu stoiska gastronomiczne tanio oferujące gotowe potrawy lokalne i regionalne (Singapurczycy praktycznie w ogóle nie jedzą w domu). Jedzenie, choć jest tanie w takich miejscach, jest również smaczne, a dla przykładu można przytoczyć fakt, że jedno ze straganów, za singapurskiego 'chicken rice' (odpowiednik naszej pierśi z kurczaka w panierce) uzyskało gastronomiczną gwiazdkę Michelin. Do spróbowania jest również obowiązkowo singapurska kawa Kopi.

Kraj coraz częściej odwiedzają Europejczycy (do tej pory kraj cieszył się powodzeniem głównie u Amerykanów). Polacy również odnaleźli się w tutejszym hotelarstwie i gastronomii, mamy tutaj niejednego kucharza z Polski, niejednego managera hotelu, baru czy restauracji. W 2016 roku sektor hotelarski i gastronomiczny Singapuru odnotował wzrost o 1,7% rok do roku. Liczba przyjazdów z Chin wzrosła aż o 0,8 mln odwiedzających, co jest związane ze zwiększeniem liczby połączeń pomiędzy obydwojma krajami.

Na turystykę Singapur postanowił zainwestować w latach 90-tych (między innymi wtedy ustanowił posąg Merliona, posągu pół lwa i pół ryby, symbolem turystycznym Singapuru) i do tej pory inwestuje w ten przemysł korzystając z renomy jaką ostatnio sobie sam nadał – Manhattan Azji.

Handel hurtowy i detaliczny

Singapurczycy uwielbiają zakupy. Nie są jednak zwolennikami wysokich cen w sklepach, nie będą natomiast nigdy skąpic na ozdoby chińskie (czerwony portfel, machający łapą kotek), które mają przynieść pomyślność w sferze finansowej danej rodzinie. W weekendy rodziny singapurskie wybierają się na zakupy do sąsiedniej Malezji, szczególnie popularne jest miasto Johor Bahru.

Handel hurtowy i detaliczny w 2016 roku wzrósł łącznie o 0,6% w stosunku do roku poprzedniego. Handel detaliczny odnotował wzrost o 1,5%, na co największy wpływ miała sprzedaż pojazdów silnikowych (+28%). Spadki zanotowano w segmencie komputerów i urządzeń telekomunikacyjnych, artykułów spożywczych oraz zegarków i biżuterii, kolejno o 16,1%, 10,3% i 9,5%. Eksport towarów spadł o 5,1%, natomiast import o 4,7% porównując z rokiem poprzednim.

Usługi finansowe

Najważniejszy – bo ta branża jest motorem wzrostu całej singapurskiej gospodarki. Sektor usług finansowych oraz ubezpieczeniowych w 2016 roku odnotował wzrost o 0,7%. Rynek walutowy FOREX w 2016 roku odnotował wzrost obrotów o 27%. Coraz bardziej popularny robi się konsulting finansowy a firmy takie jak JP Morgan czy Deloitte organizują seminaria, networkingi, wydarzenia socjalne a i ostatnio bardzo dobrze odebrane w Singapurze wydarzenia sportowe ('JP Morgan Challenge 5 KM Run' czy 'Standard Chartered Marathon'). Wszystko to po to, aby pogłębiać wiedzę w zakresie finansów, kolebki sukcesu Singapuru.

Rolnictwo i sektor spożywczy

Rolnictwo w Singapurze praktycznie nie istnieje. Nigdy też (oprócz rybołówstwa) nie było podstawą tutejszej gospodarki. Istnieją co prawda farmy jaj kurzych, ale niemal cała żywność jest importowana, co stwarza duże szanse dla dostawców zewnętrznych, w tym i producentów z Polski. Najwięcej żywności sprowadzane jest z sąsiedniej Malezji, ale i Indonezji czy Australii. Swoje sklepy z żywnością mają tutaj Szwajcarowie, Holendrzy, Hiszpanie czy Amerykanie. Polskiej żywności w Singapurze znaleźć, póki co jeszcze nie można. Natomiast na stołach w restauracjach i na półkach w barze króluje wódka Belvedere, można również gdzieś posmakować Żubrówki i Wyborowej.

4. Formy prowadzenia działalności gospodarczej

Rejestracja wszystkich spółek odbywa się w tutejszym organie rejestrowym: ACRA- Accounting and Corporate Regulatory Authority. Zagraniczne podmioty, które chcą działać w Singapurze mają do wyboru: spółkę z o.o., jednoosobową działalność gospodarczą, oddział, spółkę zależną lub przedstawicielstwo.

Najbardziej popularną formą działalności jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, tzw. Limited Liability Company (tzw. LLC), która może mieć 100% udziałów zagranicznych. Minimalny kapitał własny wynosi 1S\$. Wymagany jest przynajmniej jeden dyrektor będący rezydentem Singapuru (Company Director) oraz sekretarz firmy (Company Secretary). Oboje odpowiadają za przestrzeganie lokalnych przepisów.

Spółka z o.o. może liczyć na korzystne stawki podatkowe i ulgi. Firmy będące rezydentem w Singapurze korzystają z częściowego zwolnienia podatkowego, które efektywnie przekłada się na 8% stawkę podatku dochodowego od zysków do S\$ 300,000 rocznie oraz maksymalną stawkę podatku 17% od zysków przekraczających S\$ 300,000.

Spółka zależna (tzw. subsidiary) jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, której większościowym udziałowcem jest inna spółka lokalna lub zagraniczna, przy czym jest dopuszczalny 100% udział spółki zagranicznej. Taka forma działalności jest często preferowana przez firmy małe i średnie. Firma zależna jest traktowana w Singapurze jako samodzielny podmiot, nawet jeśli spółka matka posiada w nim 100% udziałów.

Oddział firmy jest integralną częścią spółki matki i w przeciwieństwie do spółki zależnej, nie jest samodzielnym podmiotem w Singapurze. Za zobowiązania oddziału odpowiada spółka matka.

Przedstawicielstwo firmy ma charakter tymczasowy w Singapurze. Jest rejestrowane na okres przejściowy, maksymalnie do 3 lat, w celu prowadzenia działań marketingowych lub rozpoznania rynku. Nie ma osobowości prawnej i nie może prowadzić działalności zarobkowej. Licencja z reguły wydawana jest na rok czasu, którą można z upływem czasu odnowić. Po trzech latach przedstawicielstwo albo ulega rozwiązaniu albo przekształca się w oddział bądź spółkę zależną.

Przedsiębiorcy prowadzący biznes na małą skalę mają możliwość zarejestrowania jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółki partnerskiej (od 2 do 20 partnerów) z nieograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki. Te formy działalności mogą wymagać wyznaczenia kierownika do zarządzania biznesem. Jeśli właściciel lub partnerzy są obcokrajowcami, kierownikiem musi zostać obywatel Singapuru, osoba o statusie stałego rezydenta (Permanent Residence) lub posiadacz tzw. Employment Pass (pozwolenia na pracę).

Dla przedsiębiorcy, który chce otworzyć jakąkolwiek z wyżej wymienionych form działalności, najlepszym ruchem biznesowym byłoby wynajęcie lokalnej firmy specjalizującej się w obsłudze administracyjno-prawnej spółek. Taka firma (a jest w czym wybierać), poprowadzi przedsiębiorcę przez przepisy prawne, w tym i prawo pracy, oraz będzie w stanie pokierować i doradzić w trakcie już zainicjowanych procedur administracyjnych.

5. Wynajem powierzchni biurowej i komercyjnej.

Singapur szanuje swój kawałek ziemi, ma przecież niecałe 697 km kwadratowych powierzchni. Prawo własności gruntowej przysługuje tylko narodowym Singapurczykom. Istnieją tutaj jeszcze inne ograniczenia dla obywateli i firm z państw obcych dotyczące prawa własności nieruchomości. Natomiast zgodnie z miejscowym prawem własności (Residential Property Act) cudzoziemcy mogą nabyć mieszkania w apartamentowcach. Trochę bardziej uprzywilejowani w tej kwestii są ci cudzoziemcy, którzy pozyskali Pobyt Stały (Permanent Residence) w Singapurze. Nie ma ograniczeń dla cudzoziemców dotyczących posiadania nieruchomości przeznaczonych dla celów przemysłowych lub handlowych.

Informacji dotyczących procedur nabywania własności i niezbędnych formalności z tym związanych udzielają indywidualni agenci Ministerstwa Handlu i Przemysłu. W Singapurze są pośrednicy nieruchomości władający językiem polskim, co oczywiście ułatwia szukanie lokum i zapoznanie się z procedurami formalnymi związanymi z wynajmem.

6. Podatki i daniny publiczne

Dobłą wiadomością dla przedsiębiorców i inwestorów zagranicznych jest fakt, że Singapur posiada jasny i efektywny system podatkowy. Priorytetem dla Singapuru jest stwarzanie korzystnych i konkurencyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i zwiększanie ilości inwestycji zagranicznych w tym kraju. Sprzyja temu obniżanie obciążeń podatkowych od osób prawnych, wprowadzanie ulg i zwolnień podatkowych dla nowo powstałych firm. Całość działa sprawnie a nowoczesny portal internetowy działa na zasadzie indywidualnie nadawanego numeru podatkowego (w ramach SingPass bądź IRAS PIN). Rok podatkowy trwa od stycznia do grudnia. Organem podatkowym jest Inland Revenue Authority of Singapore (IRAS).

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Tak zwany Individual Tax. W tej kwestii podatkowej następuje rozróżnienie na Singapurczyków i cudzoziemców. Inne są formularze oraz warunki rozliczania, terminy jednak są zachowane dla wszystkich narodowości takie same. Większość państw na świecie, w tym Polska, ma podpisaną umowę bilateralną z Singapurem o unikaniu podwójnego opodatkowania. Z naszym krajem Singapur podpisał przedmiotową umowę 4 listopada 2012 roku. Umowa weszła w życie 6 lutego 2014 a faktycznie obowiązuje od 1 stycznia 2015 (publikacja w Dz.U. z 2014 – poz. 443). Obecna umowa uchyliła poprzednio obowiązującą z dnia 23 kwietnia 1993 roku. Obywatele polscy zamieszkujący i pracujący na terytorium Singapuru nie mają obowiązku rozliczania się z polskim fiskusem w momencie pełnego rozliczenia z podatków na terenie Singapuru.

Pełne rozliczenie z podatków dla osób fizycznych następuje tylko raz do roku a nie w systemie miesięcznym. Termin rozliczania jest ustanawiany ogólnie przez IRAS. W roku 2018 trzeba będzie się rozliczyć w widełkach czasowych od 1 marca do 18 kwietnia. Singapur przewiduje karę pieniężną w momencie nierozliczenia w terminie bądź nieprawidłowego rozliczenia (podania niezgodnego z prawdą fiskalnego stanu faktycznego). Rozliczenie podatkowe jest praktycznie dostępne tylko przez portal internetowy, natomiast dopuszczalna jest forma papierowa (tutaj jednak termin aplikacji jest krótszy, co najmniej 2 tygodnie przed oficjalnym terminem składania rozliczeń podatkowych).

Co ciekawe, przy każdej zmianie pracodawcy należy uregulować sprawy fiskalne z organem podatkowym. Obowiązek powiadomienia o zakończeniu zatrudnienia stoi po stronie pracodawcy. Musi on powiadomić organ podatkowy co najmniej na 30 dni przed formalnym zakończeniem umowy o pracę. Wstrzymywana jest wtedy wypłata wynagrodzenia za pracę za ostatni miesiąc i potrącana procentowo według wskaźnika kwota podatkowa. Taki system jest bardzo efektywny i sprawdził się przede wszystkim przy zatrudnianiu obcokrajowców.

W 2017 roku maksymalna stawka podatku dochodowego od osób fizycznych wynosi 22%. Wysokość podatku dochodowego ustalona jest progowo. Przychód roczny do wysokości 20.000 SGD jest zwolniony z podatku, najwyższa stawka obejmuje przychód powyżej 320.000 SGD rocznie. Rząd Singapuru przewiduje ulgi podatkowe dla osób powyżej 55 roku życia, niepracujących żon, niepełnosprawnych oraz osób posiadających dzieci (Singapur ma bardzo mały przyrost naturalny, jest trzecim krajem na świecie od końca w ilości urodzeń według globalnego wskaźnika).

Dodatkowo każdemu płatnikowi podatków od osób fizycznych przysługują ulgi w zależności od wieku, np. dla osób w wieku poniżej 55 lat ulga wynosi 1000 SGD, osoby w wieku 55-59 lat mają ulgę w wysokości 6000 SGD, a osoby powyżej 60-ego roku życia aż 8000 SGD. W Singapurze stawki podatku od dochodu osób fizycznych kształtują się następująco:

Tab. Stawki podatku od osób fizycznych w 2017 r.

	Podstawa opodatkowania (SGD)	Stawka podatku (%)	Kwota podatku (SGD)
pierwsze	20 000	0	0
następne	10 000	2	200
pierwsze	30 000	- 3,5	200
następne	10 000		350
pierwsze	40 000	- 7	550
następne	40 000		2 800
pierwsze następne	80 000 40 000	- 11,5	3 350 4 600
pierwsze	120 000	- 15	7 950
następne	40 000		6 000
pierwsze następne	160 000 40 000	18	13 950 7 200
pierwsze	200 000	- 19	21 150
następne	40 000		7 600
pierwsze następne	240 000 40 000	- 19,5	28 750 7 800
pierwsze następne	280 000 40 000	- 20	36 550 8000
pierwsze powyżej	320 000 powyżej 320 000	- 22	44 450

Źródło: IRAS Singapore: www.iras.gov.sg, Ambasada RP w Singapurze (2017)

Podatek dochodowy od osób prawnych

Tak zwany Corporate Tax. W 2010 roku została wprowadzona aktualna do dziś stawka podatku od osób prawnych w wysokości 17%. Podatek ten opiera się na zasadzie terytorialności, tzn. opodatkowaniu podlega jedynie dochód wypracowany i pochodzący z terytorium Singapuru lub dochód pochodzący spoza terytorium Singapuru, ale otrzymywany w Singapurze.

Warto już po raz kolejny dodać, że Singapur jest często przedstawiany jako przykład kraju, który poprzez ciągle zmniejszanie stawek podatku dochodowego oraz wprowadzenie różnych zachęt i ulg podatkowych sukcesywnie przyciąga nowe inwestycje zagraniczne.

O ile stawka podatku 17% wydaje się już być sama w sobie interesująca, efektywna stopa tego podatku jest zazwyczaj dużo niższa i jest to zasługą zwolnień i zachęt podatkowych. Start-upy są w Singapurze traktowane na szczególnie preferencyjnych zasadach. Poniższa tabela prezentuje stawki podatku obowiązujące przez pierwsze 3 lata działania startupu. Pierwsze 100 000 SGD jest całkowicie zwolnione z podatku.

Tab. Opodatkowanie startupów, do 3 roku działalności.

Podstawa opodatkowania (S\$)	Stawka podatku
0 – 100 000	0%
100 001 – 300 000	8,5%
300 001 – 2 000 000	17%

Źródło: IRAS Singapore: www.iras.gov.sg), *Ambasada RP w Singapurze (2017)*

Natomiast po 3 latach działania przedsiębiorstwa stawki podatku się nieco zmieniają, co przedstawia poniższa tabela.

Tab. Opodatkowanie przedsiębiorstw działających powyżej 3 lat.

Podstawa opodatkowania (S\$)	Stawka podatku
0 – 300 000	8,50%
300 001 – 2 000 000	17%

Źródło: IRAS Singapore: www.iras.gov.sg), *Ambasada RP w Singapurze (2017)*

Poza tym, zgodnie z nową ustawą budżetową na lata 2016-2017 wprowadzono dodatkowe ulgi podatkowe dla firm. Singapurskie firmy mogą jednorazowo odzyskać 50% podatku, który będzie zapłacony w latach 2016-2017, maksymalnie do kwoty 25.000 SGD. Podatek ten płaci się raz w roku.

System zwolnień i zachęt podatkowych jest bardzo rozbudowany.

W styczniu 2003 roku Singapur wprowadził jednopoziomowy system opodatkowania (one-tier corporate transaction). Wszelkie dywidendy wypłacane w Singapurze są zwolnione od podatku.

Podatek GST (VAT)

Odpowiednik polskiego VAT-u (czyli podatek od wartości dodanej). GST został po raz pierwszy wprowadzony w Singapurze 1 kwietnia 1994 roku i wynosił wtedy 3%. W 2017 roku stawka GST wynosi już 7%. Podatkiem GST objęte są wszystkie towary i usługi sprzedawane w Singapurze, z wyjątkiem sprzedaży i najmu ziemi oraz usług finansowych. Zerową stawką GST objęte są towary eksportowane z terytorium Singapuru.

Dla turystów ważną informacją jest fakt, że przy wyjeździe z kraju każdy turysta może starać się o zwrot podatku GST (Singapore Changi Airport, Hala Odlotów). Zwrot podatku GST za towary zakupione na terenie tego kraju można uzyskać pod warunkiem dokonania zakupu u autoryzowanego sprzedawcy na kwotę minimum 100 SGD. Konieczne jest wypełnienie formularza, przedstawienie rachunków deklarowanych zakupów oraz okazjonalnie należy pokazać zakup strażnikom granicznym na ich żądanie (warto więc mieć zakupy w bagażu podręcznym). Przy robieniu zakupów w Singapurze należy przy kasie uprzedzić sprzedającego o tym, że turysta będzie starał się o zwrot podatku GST. Koniecznym jest również paszport jako dokument podróży do okazania w sklepie przy wystawianiu rachunku GST (do celów identyfikacyjnych jednostki zakupującej). O zwrot GST mogą ubiegać się kwartalnie placówki dyplomatyczne.

Cło i Akcyza

Tzw. Customs & Excise Duty. I tutaj na początku jest dobra wiadomość- ponad 99% wszystkich produktów importowanych do Singapuru jest wolnych od opłat celnych. Z przyczyn społeczno-środowiskowych Singapur wprowadził opłaty celne i akcyzowe jedynie na produkty alkoholowe, wyroby tytoniowe, produkty paliwowe, oraz pojazdy silnikowe. Singapur jest bardzo przewrażliwiony na punkcie czynników społeczno-środowiskowych, na przykład w dystrykcie singapurskim zwanym Little India istnieje zakaz zakupu oraz spożywania alkoholu po godzinie 19 w dni powszednie oraz całonocowo we wszystkie weekendy oraz święta. Zakaz został wprowadzony dla celów porządkowych w związku z rozróbami alkoholowymi, które miały miejsce w roku 2015. Nie ma ograniczeń przy wwozie i wywozie pieniędzy do Singapuru. Należy jedynie zadeklarować na granicy wwóz gotówki powyżej kwoty 20 tysięcy SGD.

Stawki celne na import produktów alkoholowych wahają się w granicach 60-113 dolarów singapurskich za litr alkoholu, w zależności od jego rodzaju. Odprawę celną towaru należy zlecić agencji celnej. Możliwe jest też dokonanie odprawy osobiście, pod warunkiem prowadzenia zarejestrowanej działalności gospodarczej w Singapurze. Produkty importowane dodatkowo podlegają opodatkowaniu podatkiem GST. Istnieje możliwość zwolnienia z podatku GST przy wwozie do Singapuru próbek handlowych o wartości poniżej 400 SGD. Powyższe zwolnienie z GST dotyczy tylko produktów, które nie podlegają opłatom celnym.

Inne Podatki

Opłatom skarbowym podlegają oficjalne dokumenty związane z obrotem nieruchomościami lub papierami wartościowymi. W 2008 roku podatek od spadku (estate tax) został zniesiony. Poza tym, istnieje w Singapurze podatek od własności, często nazywanym podatkiem gruntowym (property tax), którego płatność należy uregulować do końca każdego stycznia. Inne podatki to głównie opłaty za zatrudnienie cudzoziemców (wszystkie opłaca pracodawca) i opłaty lotniskowe.

7. Regulacje dotyczące inwestycji, fuzji i przejęć przez podmioty zagraniczne.

Inwestycje zagraniczne

Podstawą ekonomicznego rozwoju Singapuru jest proaktywne przyciąganie inwestorów zagranicznych. Skutecznym narzędziem w tym zakresie jest otwartość rynku (free trade market). W roku 2003, kiedy Światowa Grupa Bankowa zaczęła publikować rankingi rynków sprzyjających zagranicznym inwestorom – Singapur zajął pierwsze miejsce. Sprzyjające systemy pożyczkowe, prosty i przejrzysty system prawny, zwolnienia podatkowe, hub kontaktowo-biznesowy, stabilna sytuacja polityczna, brak korupcji sprawiło, że Singapur wciąż zajmuje miejsce w światowej czołówce krajów sprzyjających inwestorom zagranicznym. Głównymi inwestorami są Stany Zjednoczone, Holandia, Wielka Brytania i Japonia.

Porównanie państw pod względem ochrony interesów

	Singapur	East Asia & Pacific	Stany Zjednoczone	Niemcy
Wskaźnik transparentności transakcji*	10,0	5,0	7,0	5,0
Wskaźnik odpowiedzialności managerskiej**	9,0	5,0	9,0	5,0
Wskaźnik siły udziałowców***	8,0	6,0	4,0	8,0
Wskaźnik ochrony inwestorów****	8,3	5,2	6,5	6,0

Źródło: *Doing Business oraz Ambasada RP w Singapurze (2017)*. Uwaga: *Im wyższa wartość wskaźnika, tym większa transparentność warunków transakcji. **Im wyższa wartość wskaźnika, tym większą odpowiedzialność ponosi osobiście manager. ***Im wyższa wartość wskaźnika, tym łatwiej udziałowcom podjąć działania prawne. ****Im wyższa wartość wskaźnika, tym wyższy poziom ochrony inwestorów.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne	2014	2015	2016
Napływ BIZ (w milionach USD)	73 987	70 580	61 597
Zasób BIZ (w milionach USD)	1 019 462	1 082 014	1 096 320
Liczba inwestycji od podstaw (green-field)***	467	386	391
Napływ BIZ (w % GFCE****)	89,8	91,2	83,4
Zasób BIZ (w % PKB)	330,8	364,5	369,2

Źródło: *UNCTAD, Ambasada RP w Singapurze (2017)*

Singapur ma swoje mocne i słabe strony, jeśli chodzi o przyjmowanie inwestycji zagranicznych. Do mocnych stron należą sprzyjające raporty biznesowe o światowej skali. Raporty mówią o prostej procedurze jaką napotykać zagraniczni inwestorzy. Singapur ma doskonałą sieć komunikacyjną, strategiczne położenie geograficzne (korzystne zarówno w transporcie morskim, ale również lotniczym), stosunkowa bliskość wielkich rynków światowych (Chiny, Japonia). Poza tym wspomniane wcześniej ulgi podatkowe i pożyczki państwowe odgrywają kluczową rolę w wyborze Singapuru jako potencjalnego rynku dla inwestorów zagranicznych.

Do słabszych stron Singapuru z perspektywy inwestycji zagranicznych należy sztywna procedura administracyjna (w niektórych przypadkach nie do przeskoczenia) oraz słaba pozycja dolara singapurskiego jako waluty inwestycyjnej (brak elementu międzynarodowego, inwestorzy wciąż wybierają dolara amerykańskiego i euro jako dominujące waluty inwestycyjne). Pomimo, że Singapur jest wolnym portem nie ma tutaj taryf zabezpieczających dla firm przemysłowych. Poza tym, alkohol, wyroby tytoniowe, przemysł motoryzacyjny oraz paliwowy są wysoko opodatkowane.

Singapur jest wspierany przez instytucje rządowe, aby zapraszać inwestorów zagranicznych na rynek Azji Południowo-Wschodniej. Warto tu wspomnieć o Singapore Economic Development Board (EDB), organizacji, która wspiera inwestorów niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa i rodzaju usługi świadczonej. Uprzywilejowane są natomiast sektory takie jak finanse, media, telekomunikacja czy edukacja. Przedsiębiorstwa powiązane ze strukturami państwowymi mają ułatwioną ścieżkę ze względu na rządowy charakter EDB. Polskie firmy starają się o dofinansowania poprzez struktury EDB, procedura jest prosta a przedstawiciele EDB są zawsze chętni do spotkań B2B. Więcej o EDB można przeczytać w rozdziale o instrumentach finansowych dla polskich firm.

Singapur ma szereg umów dwustronnych podpisanych z ponad 50-cioma krajami na świecie. Te umowy bilateralne chronią przemysł narodowy stron kontraktu oraz zabezpieczają niekomercyjne ryzyko eksploracji rynku oraz nacjonalizmu.

Procedury administracyjne związane z inwestycjami zagranicznymi muszą zapewniać swobodę przedsiębiorczości, możliwość nabywania udziałów (przez lokalnych inwestorów), nakładają obowiązek złożenia deklaracji (odnośnie znaku handlowego, patentu, nazwy firmy itd.).

Organami właściwymi w kwestiach inwestycyjnych są Monetary Authority of Singapore (MAS) – polski odpowiednik Komisji Nadzoru Finansowego oraz Accounting and Corporate Regulatory Authority (ACRA) – polski odpowiednik Krajowego Rejestru Sądowego.

Pomimo ogólnego dostępu przedsiębiorców do rynku singapurskiego są pewne limity. Singapurskie Akty Inkorporacyjne mogą nakładać większy lokalny a mniejszy zagraniczny udział kapitałowy. Poza tym Ministerstwo Finansów nakłada obowiązek urzędniczej aprobaty w przypadku akwizycji lokalnych banków w momencie przekroczenia określonego limitu udziału kapitałowego.

Fuzje i przejęcia przez podmioty zagraniczne

Fuzje i przejęcia komercyjne przez podmioty zagraniczne są częstym sposobem wkroczenia na rynek azjatycki poprzez zagranicznych inwestorów. Ponad 10,000 fuzji (Joint Ventures, w skrócie JV) oraz innych form komercyjnego sojuszu miało miejsce w Singapurze w ciągu ostatnich paru lat. Jest to fenomen na skalę światową. Na podstawie raportów, największa fuzja reprezentowała grubo ponad 900 miliardów dolarów singapurskich w przychodach łącznych. Fuzje w Singapurze są koniecznym narzędziem i próbą ekspansji inwestora zagranicznego, wymagają profesjonalnej ekspertyzy prawnej, finansowego konsultingu oraz właściwego wkładu kapitału pieniężnego.

Przy fuzji, każdy z podejmowanych kroków ma na celu kolaborację partnerów przy tworzeniu nowego biznesu bez tworzenia nowego przedsiębiorstwa, eliminację ryzyka na niepewnych rynkach, dzielenie kosztów oraz ciągłe dofinansowanie kapitału po wszystkich stronach fuzji. W Singapurze żargon prawniczy nazywa taką fuzję 'korporacyjnym małżeństwem'. Wszelkie dobre i mniej korzystne benefity są rozdzielane po stronach, są wzajemne prawa i obowiązki.

Wydarzenia biznesowe w ciągu ostatnich lat sugerują, że na świecie w ciągu najbliższych pięciu lat fuzje wzrosną o 68% a pozostałe formy komercyjnego kontraktu o około 59%. Przedsiębiorstwa już z ekspertyzą fuzyjną z reguły sięgają po tę formę transformacji po raz kolejny.

Trendy fuzyjne w Singapurze są stabilne. Kraj nastawiony jest na nowe alternatywne biznesy promujące wymianę handlową i komercyjność Singapuru. Poza tym, powszechna jest w Azji fuzja lokalna – z krajami sąsiedzkimi jak Wietnam, Chiny czy Malezja. Najczęstsze fuzje to te dotyczące firm produkujących i handlujących żywnością. Mowa tu na przykład o gigantach jak Wilmar International, Bunge Asia czy Singapore Food Industries.

Singapur przejmuje również fuzje na arenie światowej. W sektorze lotniczym Singapurskie Linie Lotnicze 'Singaporean Airlines' ostatnio podpisały z niemiecką 'Lufthansą' porozumienie fuzyjne o wspólnym dostępie pasażerskim w Austrii, Belgii, Niemczech, Szwajcarii, Frankfurtu, Monachium i Zurichu. Porozumienie obecnie poszerza się o kraje azjatyckie oraz o spółki córki tych narodowych linii lotniczych.

Nie ma wielkich restrykcji, jeśli chodzi o zagranicznych inwestorów w fuzjach (ale są wyjątki- na przykład media singapurskie muszą mieć co najmniej 51% kapitału lokalnego). Na tle fuzji Singapur podpisał szereg umów bilateralnych, z których na wymienienie ze względu na skalę fuzji zasługuje China-Singapore Free Trade Agreement, India-Singapore Comprehensive Economic Cooperation Agreement, Singapore-Australia Free Trade Agreement, US-Singapore Free Trade Agreement czy Singapore-Japan New-Age Economic Partnership Agreement.

W zakresie fuzyjnym warto tu jeszcze wspomnieć o regulacji Singapore's Competition Act 2004, które zakazuje porozumień anty-konkurencyjnych, czy nadużyć w dominacji rynkowej. Regulacja również definiuje 'fuzje' jako długoterminową formę połączeń biznesowych o cechach auto-

nomii ekonomicznej, gdzie mniejszość przedsiębiorcza ma zapewnioną protekcję. Strony fuzji mogą same wyceniać swoje ryzyko biznesowe w ramach fuzji, ale wymagana jest końcowa aprobatą Competition Commission of Singapore.

Singapur jest również przyjazny strukturom 'offshore'. Pozwala jednostce na włączenie się do rynku, daje czas do dostosowania się do realiów singapurskich. W porównaniu z innymi regulacjami prawnymi w tym zakresie Singapur jest bardzo liberalny.

Oczywiście są i wymagania, których niespełnienie powoduje odrzucenie fuzji w fazie planowania a nawet już egzekucji. Fuzja wymaga profesjonalnej dyscypliny w zakresie prawnym i finansowym. Wszelkie błędy popełnione mogą spotkać się z dezaprobatą singapurskich jednostek. Oczywiście tak może być, ale nie musi. Najwięcej błędów jest popełnianych w okresie 100 dni od podpisania listów intencyjnych przez strony, dlatego instytucje singapurskie monitorują ten okres najbardziej z wszystkich szczebli fuzyjnych.

W konkluzji należy dodać, że Singapur wszelkim rozwiązaniom biznesowym sprzyja, ale też wymaga profesjonalizmu, zaangażowania i precyzji na każdym etapie postępowania. Nadgorliwość jest w tym przypadku wskazana.

Jeżeli chodzi o Polskę i inwestycje z naszego kraju, to w tej kwestii kluczowa była wizyta Prezydenta Republiki Singapuru Toniego Tan w Warszawie w maju 2017. Podpisane zostało szereg umów bilateralnych otwierających ścieżki biznesowe dla przedsiębiorców z Polski i Singapuru. Ruszyła polska ekspansja na Singapur i choć jest wciąż w fazie raczkującej przyspiesza na tyle, że miejmy nadzieję będziemy wkrótce mogli mówić o Singapurze i istniejących w tym kraju wielobranżowych inwestycjach z Polski.

8. Podstawowe regulacje dotyczące importu.

W zakresie importu najważniejszą regulacją prawną jest singapurski 'Customs Act', 'Goods and Services Tax (GST) Act' oraz 'Regulation of Imports and Exports Act'. Aby być aktywnym importerem, w tym wnioskować o stosowne zezwolenia, należy podjąć następujące kroki:

- Należy zapoznać się z listą dóbr objętym zakazem importu. Każdy towar objęty zakazem importu będzie miał stosowny kod 'HS'. W razie wątpliwości należy się posłużyć klasyfikacją dostępną w bazie Singapurskich Władz Celnych (Singapore Customs),
- Kolejnym krokiem jest aktywacja konta importera przez nabycie Unique Entity Number (UEN) oraz poprzez rejestrację w Accounting and Corporate Regulatory Authority (ACRA) lub innym organie wydającym stosowne UEN,
- Otworzenie konta bankowego Inter-Bank GIRO (IBG) celem wykonywania rejestrowanych transakcji finansowych czy płacenia podatków. Konto bankowe przedsiębiorca może otworzyć przy pomocy Singapore Customs. Przepisy dotyczące otwierania konta bankowego mogą być skomplikowane dla zagranicznych osób fizycznych i przedsiębiorców (lista dokumentów i czas oczekiwania może być dłuższy),
- Pozyskanie gwarancji bankowych. Lista tematycznych gwarancji jest dostępna w każdej instytucji finansowej w Singapurze,
- Pozyskanie pozwolenia na import od stosownych władz singapurskich. Można to zrobić samemu lub przez powołanego agenta. Aplikacje dostępne są w internecie poprzez portal TradeNet. Dane importera i statku przeładunkowego są konieczne do wypełnienia aplikacji,
- Należy przygotować wszystkie niezbędne dokumenty jak faktury, listy pakujące, list przewozowy itd. Takie dokumenty powinny być przechowywane co najmniej 5 lat dla celów kontrolnych przez Singapurskie Władze Celne.

Warto tutaj wspomnieć, że istnieje grupa 22-ch kategorii produktów, których wywóz z Singapuru podlega zezwoleniom, zgodom lub inspekcji przeprowadzanej przez różne rządowe agencje. Należą do nich między innymi: mięso i produkty mięsne, zwierzęta, broń i materiały wybuchowe, chemikalia, ryby i produkty z nich wytwarzane, sprzęt wojskowy, materiały radioaktywne, ryż, kauczuk, drewno, baterie zawierające ołów i kwas, zabawki w kształcie broni, korzeń żeńszenia, oraz nieoszlifowane diamenty.

9. Prawo pracy.

W Singapurze, prawo pracy (jak w przypadku innych gałęzi prawa) jest bardzo restrykcyjne, zharmonizowane i jego przekroczenie może nanieść negatywne konsekwencje i egzekucje prawne. Naturalne prawo pracy w Singapurze ma każdy Singapurczyk. Wszystkie pozostałe narodowości (w tym narodowość polska) muszą starać się o pozwolenie na pracę. Takowe pozwolenie jest wydawane przez Ministry of Manpower (Singapurskie Ministerstwo Pracy) na zasadach indywidualnych aplikacji (indywidualny pracownik jest przypisany do indywidualnego pracodawcy).

Dla pracowników o średnich kwalifikacjach zawodowych przysługuje 'S Pass' (SP), gdzie minimalne wynagrodzenie dla pracownika musi być w kwocie SGD 2,200 na miesiąc.

Dla pracowników o wyższych kwalifikacjach (lista uniwersytetów respektowanych przez Singapur znajdują się na stronie Ministerstwa Pracy) przysługuje wspomniany we wcześniejszym rozdziale 'Employment Pass' (EP), gdzie minimalne wynagrodzenie musi być w kwocie SGD 3,600. Przy EP konieczne również oprócz wykształcenia jest doświadczenie wymagane do określonego stanowiska. Do aplikacji trzeba dołączyć wymagane dokumenty jak kopia paszportu, dyplomy uniwersyteckie, ukończone kursy/szkolenia, świadectwa pracy itd. Wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone na język angielski bądź przez tłumacza przysięgłego bądź przez Ambasadę RP w ramach legalizacji dokumentu. Aplikacje o wydanie pozwolenia składa pracodawca (lub powołana i uprawniona agencja) i opłaca z tym związane koszty. Czas oczekiwania na odpowiedź to dni 14. Indywidualne pozwolenie na pracę nie może być dłuższe niż 24 miesiące i musi być natychmiast odnawiane w momencie zbliżania się terminu upływu ważności dokumentu. Pozwolenie na pracę jest też identyfikatorem pracownika, wiąże wielokrotnego wjazdu na teren Singapuru, elementem koniecznym przy wykonywaniu czynności prawnych (transakcje finansowe, otwarcie konta bankowego) ale i czynnościach życia powszedniego (zakup biletu do kina). Na fizycznym pozwoleniu na pracę oprócz zdjęcia i danych identyfikacyjnych znajdują się odciski linii papilarnych kciuków pracownika.

Dla małżonków/dzieci/najbliższych członków rodziny pracowników posiadających wydane pozwolenie na pracę przysługuje tzw. 'Dependent Pass' (DP), dzięki któremu mogą oni swobodnie poruszać się na terenie Singapuru. W momencie wygaśnięcia SP, EP bądź DP aplikant ma 30 dni na opuszczenie kraju. Wymóg ten nie dotyczy cudzoziemców, którzy uzyskali 'Permanent Residence' tzw. PR (po spełnieniu wymogów formalnych jak liczba lat przepracowanych w Singapurze, wolontariat itd.)

W Singapurze istnieje zakaz pracy na wizie turystycznej. Nielegalni imigranci przyłapani na pracy mogą być nawet poddani karze cielesnej 'canning' i deportacji.

Urlop macierzyński w Singapurze jest bardzo krótki. Dla matki z paszportem singapurskim trwa on cztery miesiące a dla cudzoziemki (nieważne jakie ma pozwolenie na pracę) do dwóch miesięcy. Pracodawca może przedłużyć urlop macierzyński według uznania.

Standardowy urlop dla pracownika w Singapurze to dni 18 (osiemnaście). Dni ustawowo wolnych od pracy jest mało, najwięcej w okresie Chińskiego Nowego Roku (najważniejszego święta dla Singapurczyków). W związku z wielowyznaniowością kraju, każda z czterech głównych religii (buddyzm, islam, hinduizm i chrześcijaństwo) ma uznaniowo dni wolne od pracy.

Spora część obcokrajowców w Singapurze jest zatrudniana na prawach swojego kraju (tzw. expat contract) a nie na lokalnym prawie singapurskim. Jest to kwestia indywidualna pomiędzy pracodawcą a pracownikiem.

W związku z zaostrzeniem przepisów imigracji zarobkowej coraz trudniej jest w Singapurze o pozwolenie na pracę dla obcokrajowca. Wiąże się z tym ostatnio zaobserwowany spadek kosztów wynajmu mieszkań.

W Singapurze państwowa opieka zdrowotna należy się tylko rodowitym Singapurczykom niezależnie od ich statusu pracy. Cudzoziemiec musi wykupić ubezpieczenie zdrowotne albo sam albo poprzez pracodawcę.

Obywatele polscy (bez pozwolenia na pracę) mogą wjeżdżać do Singapuru w celach turystycznych i przebywać w nim do 90 dni bez wizy. Wymagana ważność paszportu przy wjeździe wynosi minimum 6 miesięcy. Przy wjeździe na terytorium Singapuru należy mieć bilet powrotny lub bilet na dalszą podróż oraz potwierdzenie posiadania środków finansowych na pobyt.

10. Rozwiązywanie sporów, arbitraż.

Singapur z natury jest bezkonfliktowy i promujący atmosferę wzajemnej pomocy i przyjaźni. Takie jest generalne motto tego kraju, które łatwo zauważyć w środkach komunikacji publicznej (należy ustąpić miejsca osobom starszym, kobietom cięży, osobom z małymi dziećmi itd).

Idąc za trendem europejskim, w styczniu 2015 roku Singapur powołał do życia Międzynarodowy Trybunał Gospodarczy, Singapore International Commercial Court (SICC), który specjalizuje się w rozstrzyganiu międzynarodowych sporów biznesowych. Wśród 26 nominowanych sędziów Trybunału znaleźli się między innymi sędziowie z Australii, Austrii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Hongkongu, Japonii oraz naturalnie Singapuru. SICC jest pierwszym Trybunałem Gospodarczym w Azji specjalizującym się w rozwiązywaniu międzynarodowych sporów gospodarczych. Trybunał jest poniekąd odpowiedzią Singapuru na rosnące zapotrzebowanie rozstrzygania sporów gospodarczych wynikłe z pogłębiającej się zależności i wzrostu współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw, rosnących obrotów handlowych krajów azjatyckich oraz dynamicznego wzrostu gospodarczego regionu. Trybunał działa dynamicznie, nie ma opóźnień i jak sam Singapur charakteryzuje się dużą efektywnością.

SICC należy do Singapore High Court (Singapurskiego Sądu Najwyższego). W ostatnich latach Trybunał został nazwany w międzynarodowych rankingach oraz przez szwajcarski International Institute for Management Development i Political and Economic Risk Consultancy z siedzibą w Hong Kongu, jako jeden z najbardziej efektywnych Wyższych Trybunałów Arbitrażowych.

Do zadań Trybunału należą sprawy:

- o międzynarodowej oraz gospodarczej naturze (dwa warunki koniecznie),
- skierowane do Trybunału do rozpatrzenia na podstawie pisemnej umowy pomiędzy stronami (Trybunał z reguły jest wskazywany w umowie wstępnej pomiędzy stronami),
- strony skargi nie domagają się żadnego odszkodowania lub związanego z nimi nakazu prerogatywnego (w tym nakazu przymusowego, nakazu zakazującego, nakazu anulowania lub nakazu ponownego rozpatrzenia).

Powyższe warunki muszą nastąpić kumulatywnie, aby Trybunał rozpatrzył sprawę.

Nowatorski Trybunał jest częścią większego planu pozycjonowania Singapuru jako regionalnego hubu rozstrzygania międzynarodowych sporów prawnych. Obok Trybunału, w Singapurze z coraz większym sukcesem działają utworzone wcześniej Międzynarodowe Centrum Arbitrażowe (Singapore International Arbitration Centre) oraz Międzynarodowe Centrum Mediacyjne (Singapore International Mediation Centre).

11. Bariery w dostępie do rynku.

Takie oczywiście istnieją. Natomiast w Singapurze nie odnotowuje się problemów systemowych. Korupcja jest jednym z najniższych progów na świecie (Singapur plasuje się na 8 miejscu na 168 badanych krajów). Jak wcześniej wspomniano korupcja na wysokim szczeblu państwowym jest karana karą śmierci.

Rozdział poniższy jest poświęcony kluczowym barierom na rynku, ze szczególnym uwzględnieniem aspiracji gospodarczych polskich przedsiębiorców.

Singapurczycy wiedzą gdzie jest Polska i mają pozytywny wizerunek naszego kraju. Wielu z nich już w Polsce było (choćby w roku 2016 na Katolickich Międzynarodowych Dniach Młodzieży odnotowano udział około 400 Singapurczyków). Do problemów, które mogą stanowić barierę dla firm polskich pragnących prowadzić wymianę handlową z Singapurem można zaliczyć przede wszystkim dużą odległość od Polski, a co za tym idzie wysokie koszty transportu oraz stosunkowo niewielki rynek wewnętrzny (niecałe 6 mln mieszkańców). Biorąc pod uwagę dużą ilość usług transportowych, koszty transportowe są jednak do negocjacji a niewielki rynek jest tylko pozornie mały, gdyż Singapur jest bramą do całej Azji.

Do niewątpliwych zalet w prowadzeniu biznesu w Singapurze z pewnością można zaliczyć przejrzystość rynku, zrozumiałą praktykę prowadzenia interesów, a także rządu prawa oraz jego wysoką jakość. Większość działań administracji wobec biznesu odbywa się w sposób szybki i przejrzysty. Doskonale rozwinięta infrastruktura zachęca do prowadzenia działalności biznesowej. Singapurski rynek charakteryzuje się powszechną znajomością języka angielskiego (cztery języki urzędowe to mandaryński, angielski, hinduski i malajski) oraz bardzo łatwym procesem rejestracji przedsiębiorców. Większość towarów importowanych do Singapuru nie jest obłożona cłem, a podlega jedynie 7% podatkowi od towarów i usług. Niskim barierom taryfowym towarzyszą bariery pozataryfowe na wybrane produkty: restrykcje importowe, opłaty importowe, regulacje sanitarne i fitosanitarne.

Istnieje kontrolowany eksport. Niektóre produkty przed eksportem do Singapuru wymagają uzyskania specjalnych zezwoleń, licencji, bądź wcześniejszego powiadomienia strony singapurskiej. W Singapurze kontrolowany import obejmuje między innymi następujące grupy produktów: broń, produkty zawierające azbest, żywe zwierzęta, ptaki, mięso i produkty mięsne, warzywa i owoce, chemikalia, diamenty, paliwa i produkty ropopochodne czy lekarstwa. Nie jest to jednak pełna lista produktów objętych kontrolowanym importem.

Całkowitym zakazem wwozu do Singapuru objęte są następujące produkty: guma do żucia, zapalniczki w kształcie pistoletu/rewolweru, róg nosorożca i produkty pochodne przetworzone, nieprzetworzone oraz sproszkowane, zakazane urządzenia telekomunikacyjne – odbiorniki,

urządzenia skanujące, aparatura wojskowa, urządzenia do zmiany głosu, urządzenia do zakłócania komunikacji radiowej oraz sztuczne ognie (fajerwerki).

Największe bariery w dostępie na rynku singapurskim są naturalnie na scenie spożywczej. Progi są dość wysokie, często nie do przeskoczenia a biorąc pod uwagę naturę Singapuru szybko to się nie zmienia.

W Singapurze jest już promowana żywność polska. W ciągu ostatnich paru lat odbyły się już seminaria z degustacją, przyjechali polscy producenci, gotowali polscy kucharze, odbyły się spotkania B2B. Poza tym, w roku 2017 miał miejsce dwutygodniowy Polish Food Festival, gdzie szereg restauracji singapurskich serwowało polskie pierogi, placki ziemniaczane i inne typowe przysmaki polskie. Wszystko po to, aby zachęcić singapurskiego konsumenta do polskiego jadła.

Institucją odpowiedzialną za wydawanie zgody na import produktów rolno-spożywczych do Singapuru jest Rządowa Agencja Weterynarii (Agri-Food & Veterinary Authority of Singapore – AVA). Organizacja jest organem krajowym odpowiedzialnym za bezpieczeństwo żywności zarówno nieprzetworzonej jak i przetworzonej. Do kluczowych zadań tej organizacji należy zapewnienie bezpieczeństwa żywności poprzez przegląd systemów i praktyk produkcyjnych w miejscu jej produkcji, ocena ryzyka i ustalanie standardów bezpieczeństwa żywności, inspekcja żywności wjeżdżającej do Singapuru, inspekcje ubojni, inspekcja i akredytacja farm i zakładów produkcyjnych, oraz przeprowadzanie testów laboratoryjnych żywności pod kątem patogenów i zanieczyszczeń chemicznych.

Mięso drobiowe

Drób polski został właśnie dopuszczony do eksportu na Singapur przez AVA, natomiast z punktu widzenia formalnego, celem rozpoczęcia przedmiotowego eksportu niezbędne jest jeszcze uzgodnienie pomiędzy władzami weterynaryjnymi obu krajów wzoru świadectwa zdrowia.

Jest sporo polskich producentów drobiu, którzy chcą wejść na rynek azjatycki. Audyt polskich producentów drobiu przez AVA odbył się w roku 2017 i zostały naniesione instrukcje nakazujące korektę niektórych procedur w produkcji. Żaden z polskich zakładów nie wnioskował o przyznanie dostępu do rynku dla mięsa świeżego i przetworów (tylko produkty mrożone).

W nawiązaniu do niszy na rynku drobiu w Singapurze importerzy lokalni z niecierpliwością od kilku miesięcy wyczekiwali decyzji o dopuszczeniu importowanego drobiu. Decyzja AVA o dopuszczeniu importu polskiego drobiu może stanowić kluczowy moment dla naszego eksportu rolno-spożywczego. Zainteresowane zakłady powinny złożyć swoje aplikacje poprzez polski Główny Inspektorat Weterynarii do AVA (formularze są dostępne na stronie AVA). Weryfikacja odbywa się już wyłącznie na podstawie złożonych dokumentów. Zakłady poddane inspekcji zostaną dopuszczone przez AVA do eksportu po udokumentowaniu w ciągu najbliższych 3 miesięcy usunięcia nieprawidłowości zaobserwowanych podczas inspekcji.

Wieprzowina

W tej gałęzi spożywczej działa się najwięcej. W 2009 roku władze weterynaryjne Singapuru poinformowały Główny Inspektorat Weterynarii o zatwierdzeniu Polski jako kraju, z którego dozwolony jest eksport do Singapuru mrożonego mięsa wieprzowego. Procedura jest tutaj taka sama jak przy drobiu. Zainteresowane zakłady powinny złożyć swoje aplikacje poprzez polski Główny Inspektorat Weterynarii do AVA. Weryfikacja odbywa się już wyłącznie na podstawie złożonych dokumentów.

W przypadku wieprzowiny istnieją jednak dodatkowe wymogi importowe w związku z wykryciem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (African Swine Fever – ASF).

Wołowina

Tutaj sytuacja jest przejrzysta. Polska jest uznana przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt (OIE, World Organisation for Animal Health) jako kraj o tzw. kontrolowanym statusie choroby BSE (choroba wściekłych krów) a Singapur nie zezwala na import wołowiny z takich państw. Obecnie strona polska zawnioskowała o dopuszczenie wołowiny polskiej na rynek singapurski i sprawa jest w toku proceduralnym. Wołowina natomiast nie jest bestsellerem na singapurskim rynku spożywczym.

Halal

Jedną z dominujących religii w Singapurze jest islam. Warto zwrócić uwagę, iż niektórzy importerzy singapurscy mogą wymagać Certyfikatów Halal dla produktów wysyłanych z Polski do Singapuru. Należy nawet przyjąć taką prawidłowość. Polski Muzułmański Związek Religijny jest aktualnie w trakcie procesu uzyskania akredytacji przez singapurski Majlis Ugama Islam Singapura. Zdobyte akredytacji umożliwi Muzułmańskiemu Związkowi Religijnemu w Polsce certyfikowanie poszczególnych zakładów na potrzeby rynku singapurskiego

Mleko i przetwory mleczne, miód i mleczko pszczele

Tutaj jest dużo łatwiej. Singapurski rynek jest otwarty dla mleka i przetworów mlecznych oraz dla miodu i mleczka pszczelego, nie ma wymogów dotyczących wcześniejszej rejestracji Polski jako kraju eksportu czy akceptacji poszczególnych polskich producentów. Dostępny już jest w Singapurze miód polski.

Według stanu na marzec 2017, zatwierdzenie do eksportu swojej produkcji na rynek Singapuru posiadają 34 zakłady mleczarskie z Polski. Co ciekawe główna świątynia hinduska w singapurskiej dzielnicy Little India sprzedaje jako ofiarę mleko wyprodukowane w Polsce.

12. Instrumenty finansowe dla polskich firm.

Organizacjami wspierającymi międzynarodową wymianę handlową w Singapurze są Economic Development Board (EDB) oraz International Enterprise Singapore (IE).

EDB jest agencją rządową podlegającą Ministerstwu Handlu i Przemysłu. Agencja jest odpowiedzialna za umocnienie pozycji Singapuru na globalnej scenie biznesu, innowacji i talentu. EDB kreuje rozwiązania dla inwestorów i przedsiębiorców w Singapurze zgodnie z linią polityki stabilnego wzrostu gospodarczego, wibracyjnego rynku oraz możliwości ciągłego zatrudnienia (z naciskiem na ludność lokalną).

EDB pracuje z przedsiębiorcami z całego świata (w tym i Polski). Przedstawiciele EDB udzielają stosownego wsparcia informacyjnego, łączą z lokalnymi przedsiębiorcami z branży, wydają w miarę spełnionych wymagań dotacje finansowe, udzielają porad biznesowych itd. EDB ściśle współpracuje z rządem singapurskim, przekazuje zebrane informacje a biorąc pod uwagę charakter państwowej instytucji również dba o wysoki standard świadczonych usług.

Jednym z pierwszych zadań EDB jest przyciąganie inwestorów zagranicznych do Singapuru. Agencja jest jednostką one-stop-shop, podczas jednego spotkania zagraniczny inwestor może dowiedzieć się praktycznie wszystkiego. Obsługa jest profesjonalna, ale też Agencja oczekuje profesjonalnych inwestorów.

Pomoc EDB jest zarówno dla początkujących inwestorów jak i tych już prężnie działających na rynku. Każdy inwestor jest badany i każdy ma szansę uzyskać dotacje. Warto jednak pamiętać, że są uprzywilejowane sektory jak lotnictwo, przemysł chemiczny, urbanistyka, media, ochrona środowiska, pozyskiwanie zasobów wody, ochrona zdrowia, technologie farmaceutyczne, logistyka, przemysł morski czy pozyskiwanie zasobów energii.

Poza tym, na rynku singapurskim działa inna agencja rządowa - International Enterprise Singapore (IE), która do głównych swoich zadań zalicza promocję międzynarodowego handlu (z naciskiem na partnerów singapurskich).

Wizja IE przedstawia się następująco:

- Wybudowanie globalnego hub-u handlowego,
- Pomaganie w rozprzestrzenianiu globalnych czempionów,
- Próba wprowadzenia Singapuru na rynek globalny we wszystkich obszarach handlu.

Handel międzynarodowy był zawsze kręgosłupem Singapuru. Poza promowaniem eksportu dóbr i usług IE próbuje przyciągnąć globalnych czempionów, aby zakotwiczyli i otworzyli swoje

lokalne oddziały w Singapurze. Dzisiaj już się to udało firmom zajmującymi się metalami, minerałami i materiałami budowlanymi.

IE ma już 35 oddziałów zagranicznych, gdzie pomaga singapurskim firmom zaistnieć na arenie międzynarodowej. Buduje koneksje, wspiera finansowo. Do końca drugiego kwartału roku 2018 IE Singapore ma połączyć się z SPRING Singapore aby wspólnymi siłami promować biznes Singapuru na świecie. Singapur pragnie zaistnieć na arenie globalnej w szerokim tego słowie znaczeniu. Kraj walczy nie tylko w sferze biznesowej (tutaj sukcesy są osiągnięte dość płynnie), ale i kulturalnej (Singapur ostatnio wywalczył pierwszy obiekt, który został wpisany na Listę Dziedzictwa Narodowego UNESCO, w roku 2015 Singapurskie Ogrody Botaniczne zostały oficjalnie wpisane na tą listę), a ostatnio również sportowej (pierwszy złoty medal olimpijski dla Singapuru wywalczył Joseph Schooling pokonując na Igrzyskach Olimpijskich w Rio samego Michela Phelpsa na królewskim dystansie 100 metrów stylem motylkowym).

Pozostałe organizacje i agencje wspierające międzynarodową wymianę handlową są następujące: Ministerstwo Handlu i Przemysłu (Ministry of Trade and Industry), Międzynarodowa Izba Handlowa w Singapurze (Singapore International Chamber of Commerce (SICC), Federacja Biznesu w Singapurze (Singapore Business Federation (SBF), Europejska Izba Handlowa w Singapurze, Singapursko-Chińska Izba Przemysłowo-Handlowa w Singapurze (Singapore Chinese Chamber of Commerce and Industry (SCCCI), Singapursko-Indyjska Izba Przemysłowo-Handlowa w Singapurze (Singapore Indian Chamber of Commerce and Industry (SICCI), Singapursko-Malezyjska Izba Przemysłowo-Handlowa w Singapurze (Singapore Malay Chamber of Commerce and Industry), Federacja Producentów w Singapurze (Singapore Manufacturers' Federation), Zrzeszenie Małych i Średnich Przedsiębiorstw (Association of Small and Medium Enterprises (ASME).

13. Wymiana gospodarcza pomiędzy Polską a Singapurem.

Koneksje na linii Polska – Singapur (wbrew pozorom) sięgają już dobrych dziesiątek lat. Warto wspomnieć o udziale Polaków w budowie Singapuru. Polski architekt Krystyn Olszewski zaplanował urbanistycznie miasto, w tym przeniósł lotnisko z Paya Lebar na dzisiejsze Changi, rozplanował sieć metra oraz zaprojektował osobiście kilka stacji MRT (między innymi Queenstown). Pierwszy znaczek pocztowy Singapuru w latach 50-tych został zaprojektowany przez polskiego projektanta filatelistycznego Czesława Słanię.

W samym Singapurze znajdują się cztery punkty polskie. Pomnik Fryderyka Chopina w Singapurskich Ogrodach Botanicznych, ufundowany przez Polonię zamieszkujejącą Singapur. Płaskorzeźba Josepha Conrada (uroczyście odsłonięta przez Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego w 2004 roku), Józef Korzeniowski wielokrotnie dopływał do portu singapurskiego i pisał o nim w swoich nowelach nautycznych. Poza tym, w Singapurze swoje miejsce znalazł Dzwon Daru Pomorza, który stoi na górze Mount Faber i dla młodych par zawierających związek małżeński stanowi Dzwon Szczęścia. Na sam koniec warto wspomnieć o plakietce Polskiego Komitetu Olimpijskiego na Alejce Olimpijskiej ozdabiającej chodnik przed słynnym Marina Bay Sands.

W Singapurze jest zarejestrowanych ponad 10 tysięcy europejskich firm, mieszka tu około 90 tysięcy Europejczyków, w tym ponad 800 Polaków.

Będzie również nam łatwiej dostać się do Singapuru z Polski. W maju 2018 po raz pierwszy w historii ruszy bezpośrednie połączenie lotnicze na trasie Warszawa – Singapur – Warszawa. Polskie Linie Lotnicze ‘LOT’ oraz Singapurskie Linie Lotnicze ‘Singaporean Airlines’ podpisały już Listy Intencyjne w tej sprawie.

Dla Polski i Singapuru kluczowa była wcześniej wspomniana wizyta Prezydenta Singapuru w Polsce w maju 2017. Kraje już mają wspólny dorobek gospodarczy i chcą dalej pogłębiać więzi ekonomiczne.

Dane statystyczne na linii Polska – Singapur przedstawiają się następująco. W 2016 r. Singapur był szóstym (po Turcji, Chinach, Arabii Saudyjskiej, Indiach oraz ZEA) największym odbiorcą polskiego eksportu w Azji. Wymiana handlowa pomiędzy obydwojoma krajami w 2016 r. osiągnęła wartość ponad 1 331,6 mln USD, przy czym import wyniósł 699,0 mln USD, a eksport z Polski 632,6 mln USD. Saldo polskiej wymiany handlowej z Singapurem w 2016 r. było tylko nieznacznie ujemne i wyniosło -66,3 mln USD. Singapur (wraz z Wietnamem), niezmiennie od wielu lat, pozostaje najważniejszym parterem handlowym Polski w regionie Azji Południowo-Wschodniej.

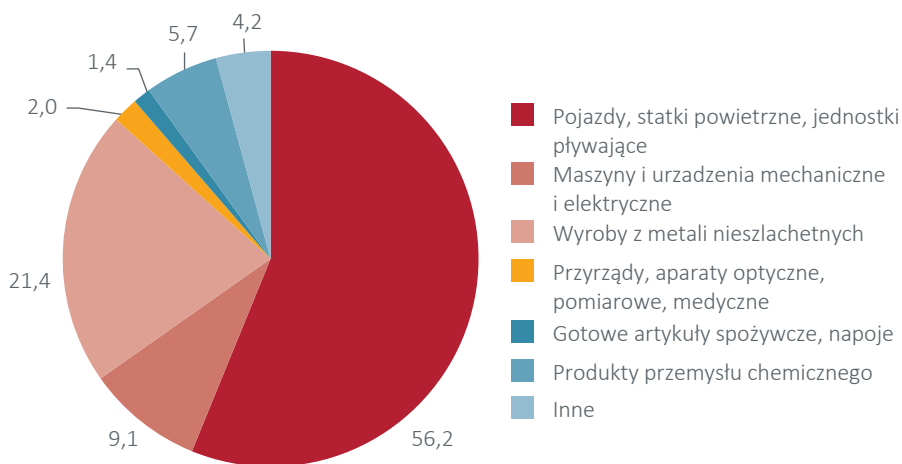
Tab. Wymiana handlowa Polska-Singapur (w mln USD).

Dane dotyczące wymiany handlowej pomiędzy Polską a Singapurem [mln USD]				
Rok	Eksport	Import	Obroty	Saldo
2013	736,3	953,9	1 690,2	-217,6
2014	841,7	922,5	1 764,2	-80,8
2015	870,2	1 026,2	1 896,4	-156,0
2016	632,6	699,0	1 331,6	-66,3

Źródło: Ministerstwo Gospodarki i GUS oraz Ambasada RP w Singapurze (2017)

Główne produkty eksportowane w 2016 r. z Polski do Singapuru:

- Pojazdy, statki, obiekty pływające – 355 mln USD (56,2% całości eksportu).
- Wyroby z metali nieszlachetnych – 135 mln USD (21,4%).
- Maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne – 57 mln USD (9,1%).
- Produkty przemysłu chemicznego – 36 mln USD (5,7%).
- Przyrządy, aparaty optyczne, pomiarowe, medyczne – 12,6 mln USD (2,0%).
- Gotowe artykuły spożywcze, napoje – 8 mln USD (1,4%).
- Inne – 4,2 mln USD (0,7%).

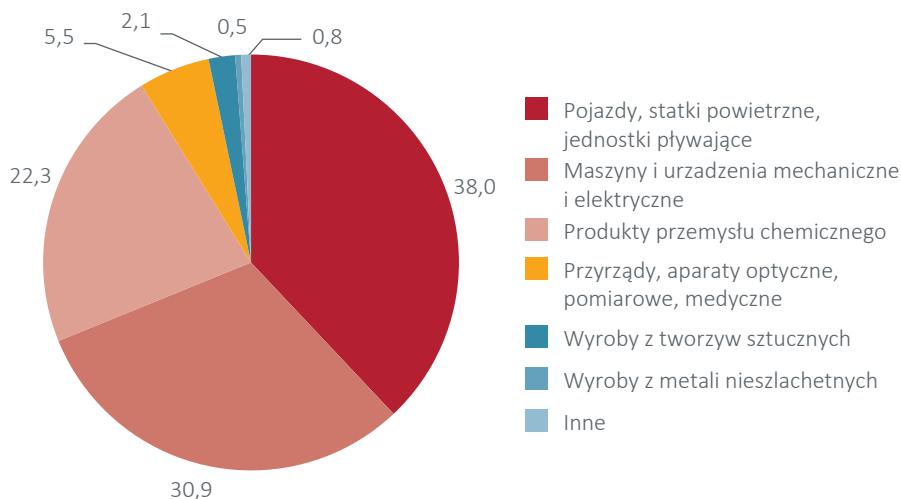

Źródło: GUS i Ambasada RP w Singapurze (2017)

Główne produkty importowane z Singapuru do Polski w 2016 r.:

- Pojazdy, statki, obiekty pływające (głównie statki przechodzące remonty oraz modernizację w polskich stocznicach) – 265 mln USD (38,0% całości importu).
- Maszyny i urządzenia mechaniczne i elektryczne – 215 mln USD (30,9%).
- Produkty przemysłu chemicznego – 156,1 mln USD (22,3%).
- Przyrządy, aparaty optyczne, pomiarowe, medyczne – 38,6 mln USD (5,5%).
- Wyroby z tworzyw sztucznych – 14,3 mln USD (2,1%).
- Wyroby z metali nieszlachetnych – 3,2 mln USD (0,5%).

Import do Polski z Singapuru w 2016 r. (udział % wg. kategorii)

Źródło: GUS i Ambasada RP w Singapurze (2017)

Singapur (jak większość narodowości azjatyckich) jest wysoce zainteresowany różnorodnością źródeł dostaw żywności, a polskie produkty branży spożywczej mogą konkurować na rynku lokalnym pod względem cenowym i smakowym, w związku z czym mają ogromne szanse na uzupełnienie singapurskiego rynku artykułów spożywczych. W momencie przebicia się na rynek singapurski, produkt polski ma szansę już na nim pozostać, najważniejszy jest moment przebicia.

Ważną informacją dla polskiego przedsiębiorcy to fakt, że Singapur to miasto targowe i wystawowe, w którym odbywają się największe i najbardziej prestiżowe targi handlowe i wystawowe w rejonie Azji Południowo-Wschodniej. Targi odbywają się głównie na Hali Targowej EXPO. Co

roku w Singapurze organizowanych jest kilkadziesiąt posiadających międzynarodową renomę targów handlowych, w których biorą udział wystawcy oraz goście z ponad 100 krajów z całego świata. Targi te są często pierwszym krokiem do zaistnienia wielu międzynarodowych firm na rynku singapurskim oraz w Azji. Aktualna lista targów handlowych w Singapurze wraz z ich krótkim opisem oraz możliwością zarezerwowania stoiska jest wciąż uaktualniania i dostępna na stronach internetowych. Warto tu nadmienić, że polscy wystawcy są obecni na targach singapurskich. Na Food&Hotel Asia w 2016 roku wystawiło się aż 33 wystawców (2 lata wcześniej było ich tylko 6) a na Fintech Festival 2017 stronę polską reprezentowało łącznie 6 firm z kraju nad Wisłą.

Za zasługi na tle relacji Polska – Singapur (w tym i relacje biznesowe), były Ambasador Singapuru na Polskę, Mr Kwee Liong Keng, został odznaczony w roku 2016 Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Jest to najwyższe odznaczenie przyznawane przez Prezydenta RP dla obywateli innych państw za zasługi dla Narodu Polskiego.

Na sam koniec- tabela przedstawiająca dane handlowe podane przez władze singapurskie:

10 produktów eksportowych z Polski do Singapuru w 2016

Miejsce	Kod HS	Opis	US \$
1	8905	Statki świetlne, pływające doki i platformy	169,284,857
2	8901	Statki do przewozu osób lub towarów	153,872,224
3	7403	Rafinowana miedź i stopy (bez stopu masztu), nieobrobione	121,224,418
4	2934	Kwasy nukleinowe i sole, związki heterocykliczne	28,162,082
5	8706	Podwozia wyposażone w silniki do pojazdów silnikowych	17,087,418
6	8411	Turbiny gazowe	9,006,182
7	8507	Elektryczne akumulatory, w tym separatory, części	5,206,062
8	7308	Konstrukcje i części z nich, z żelaza lub stali	4,881,680
9	8544	Izolowane druty, kable, kable światłowodowe	4,610,364
10	1806	Czekolada i inne produkty spożywcze zawierające kakao	3,983,683

Źródło: Eurostat, 2017

Źródła:

1. Rynek singapurski. Przewodnik dla polskich przedsiębiorców (opracowanie Ambasada RP w Singapurze, marzec 2017)
2. Ambasada RP w Singapurze, 2017
3. Ministry of Trade and Infrastructure Singapore, 2017
4. MTI's Economic Survey of Singapore, Department of Statistics Singapore, Ministry of Manpower Singapore, Singapore 2017
5. Inland Revenue Authority of Singapore, Singapore 2017
6. GUS, 2017
7. Eurostat, 2017
8. Doing Business, 2017
9. Ministry of Manpower Singapore, 2017
10. Singapore Changi Airport, 2017
11. Singapore Economic Development Board, 2017
12. Monetary Authority of Singapore (MAS), 2017
13. Singapore Customs, 2017
14. Singapore International Commercial Court, 2017
15. International Enterprise Singapore, 2017
16. Accounting and Corporate Regulatory Authority, Singapore 2017
17. UNCTAD, 2017

Polish Investment & Trade Agency

(Representative Office: Singapore)

Asia Square Tower 2

12 Marina View #23 – 10

Singapore 01896

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

